

TIJDSBEELD *De Vredestraat*

Steven DE SCHUITENEER & Jacques DE RO

Deze postkaart, met gezicht op de Vredestraat, is uitgegeven door Auguste De Frène (1862-1911), een Geraardsbergenaar die zich later te Nederbrakel vestigt als drukker, uitgever en fotograaf¹. De oudst bekende vermelding van de Vredestraat dateert uit 1310 en wordt dan *paynstrate* genoemd, latere schrijfwijzen zijn *painstrate*, *penicstraete*, *penstrate*, *peynstrate*, *pentstrate*... Het Middelnederlandse *pense* verwijst naar pens, de eerste van de voormagen bij herkauwers.² Volgens V. Fris duidt deze benaming op de aanwezigheid in de straat van het kleine Vleeshuis en de kramen van de vleeshouwers³. M. Van Kerckhoven vindt hiervoor geen afdoende bewijs en ziet in de oude straatnaam het Middelnederlandse *peyn*, *pene*, *peen*, *pein*, wat duidt op straf of lijfstraf. De Vredestraat is volgens hem de weg naar het stadhuis waar veroordelingen worden uitgesproken.⁴ Tot 1834 vinden we overigens op de hoek van de Vredestraat met het Bokerstraatje de stadsgevangenis⁵.

L. Van Durme merkt echter op dat de oudste bronnen geen tussen-s hebben, waardoor *peinstraat* wellicht een Romaans toponiem is: *pain* en *pein* 'brood', dus 'broodstraat'.⁶ Dit is niet vreemd want er zijn nog andere Romaanse toponiemen en hydroniemen in de buurt: *Schavei*, *Laverdij*, *Putsemein*.

Op 21 maart 1798 (11 Ventôse jaar VI) wijzigt de Franse bezetter de *Pensstraete* in *Rue de la paix*, een naam die



Postkaart ADFN (A. De Frène, Nederbrakel), "Grammont Rue de la Paix" (1906-1908) (Verz. S. De Schuiteneer)

Foto S. De Schuiteneer (12 september 2015)



later wordt behouden⁷. Als verbindingsweg naar de Sint-Adriaansabdij, vinden talrijke pelgrims er tijdens het ancien régime een logement. Later resideren er vooral de gegoede families, onder wie Spitaels, Rens en De Portemont, in statige herenhuizen, opgetrokken uit beter bouw materiaal en met meer stijl. De komst van een paar familiedrukkerijen, sigaren- en klakkenfabriekjes en diverse handelpanden zorgt er lange tijd voor bruisend economische leven.

De straat heeft de laatste decennia, net als elders in de stad, veel van zijn charme verloren. De 'vernieuwing' van de straatwand is tijdens de jaren 1960 ingezet met de bouw van de *Bond Moyson*, nadien zijn nog tal van storende architecturale ingrepen⁸ gebeurd en slechts een handvol prachtige straatgevels – amper een drietal genieten sedert 1994 een beschermd statuut⁹ – getuigen hoe de *beau monde* van Geraardsbergen eertijds heeft gewoond.

1. J. DE RO, *Monumenten van papier en karton De moderne geschiedenis van Geraardsbergen op maat van papiermakers, drukkers en fotografen*, Geraardsbergen, 2012, p. 260.
2. M. FRANCO, *Toponymie van Geraardsbergen tot 1600*, Gent, 1979, p. 90-91.
3. V. FRIS, *Geschiedenis van Geeraardsbergen*, Gent, 1911, p. 451.
4. M. VAN KERCKHOVEN, *Oud-Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 1973, p. 41.
5. F. DE CHOU, J. DE RO, M. VAN TRIMPONT, E. WAUTERS, J. MATTHIJS, K. DE PAUW, E. VAN CAUSENBROECK, A. DE WAELE, *Champters en Gendarmen. Een kroniek van gemeentepolitie, landelijke politie en rijkswacht in Geraardsbergen en Lierde*, Geraardsbergen, 2011, p. 190.
6. L. VAN DURME, *Galloromaniae Neerlandicae submersae fragmenta*, Gent, 1996.
7. RAG (Rijksarchief Gent), HGA Ger, nr. 66, zitting van 11 Ventôse jaar VI.
8. Het betreft ongepaste nieuwbouw appartementen.
9. Het gaat om de woningen, gelegen Vredestraat nrs. 11, 20 en 45. Van het hoekhuis nr. 64, kant Denderstraat, is enkel de kruiswegstatie uit 1628 van de familie Prieels beschermd.